

Broj: Ž-MO-04-35/16
Preporuka broj: P- 109/16
Datum: 18. maja 2016. godine

Preporuka
u vezi diskriminacije djece dijabetičara u Bosni i Hercegovini

I. Uvod

Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine su po službenoj dužnosti dana 22. marta 2016. godine odlučili pokrenuti istragu povodom saznanja iz novinskog članka o diskriminaciji djece dijabetičara u Bosni i Hercegovini zavisno u kojem entitetu odnosno kantonu žive da nemaju pravo na besplatne inzulinske pumpe. U skladu sa navedenim, istog dana zatražili su od Zavoda zdravstvenog osiguranja u Bosni i Hercegovini pismena izjašnjenja/informacije da li Zavodi osiguravaju djeci dijabetičarima besplatne inzulinske pumpe. Upiti su poslani Zavodu zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, Fondu zdravstvenog osiguranja Republike Srpske, Fondu zdravstvenog osiguranja Brčko distrikta i 10 kantonalnih zavoda zdravstvenog osiguranja, a isti su blagovremeno dostavili tražena izjašnjenja.

II. Činjenično stanje

Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine

Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine dostavio je Ombudsmenima za ljudska prava Bosne i Hercegovine dana 31. marta 2016. godine izjašnjenje broj: 01/I-03-3-1053-1/16 od 29. marta 2016. godine u kojem ističu da Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine nije nadležan za nabavku odnosno osiguranje, sredstvima Federalnog fonda solidarnosti, inzulinskih pumpi za djecu dijabetičare u Federaciji Bosne i Hercegovine nego su za to nadležni kantonalni zavodi zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, saglasno tački IX stav 2. pod 1. d. Odluke o utvrđivanju osnovnog paketa zdravstvenih prava¹, osnovnim paketom zdravstvenih prava jedino osigurava provođenje preventivnih programa i programa unapređenja zdravlja kod djece i drugih zdravstvenih usluga pa i nabavka traka i aparata za kontrolu dijabetesa, a koji se finansiraju sredstvima Federalnog fonda solidarnosti. U okviru navedenog programa, koji se finansira sredstvima Federalnog fonda solidarnosti, Zavod zdravstvenog

¹ "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 21/09

osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine vrši nabavku aparata za kontrolu dijabetesa u krvi (mjerenje šećera u krvi) te traka/trakica za kontrolu dijabetesa u krvi (određivanje šećera u krvi) i to za osigurane osobe do 18 godina života (za djecu do 15 godina života), kao i starije maloljetnike (do 18 godina života), kod kojih je utvrđen dijabetes. Nabavku navedenih aparata i traka Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine vrši u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 39/14).

Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske

Dana 04. aprila 2016. godine Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske dostavio je Ombudsmenima za ljudska prava Bosne i Hercegovine izjašnjenje broj: 01/060-1878-1/16 od 31. marta 2016. godine. U navedenom ističu da je članom 50. Pravilnika o sadržaju, obimu i načinu ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu² propisano pravo na inzulinsku pumpu kao medicinsko sredstvo, ukoliko je medicinski indicirano, a koje se osiguranim osobama ugrađuje privremeno ili trajno u dijelove tijela. Članom 53. istog Pravilnika propisano je da su djeca do 15 godina života oslobođena participacije obzirom na status, a također participacije su oslobođene i osigurane osobe koje boluju od dijabetesa. Članom 63. Pravilnika o pravu na medicinska sredstva („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 114/12, 59/14, 94/14 i 100/14) propisano je da osigurana osoba nosilac inzulinske pumpe ima pravo na kateter za inzulinsku pumpu, rezervoar za inzulin i baterije.

Fond zdravstvenog osiguranja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Dana 12. aprila 2016. godine Ombudsmenima za ljudska prava Bosne i Hercegovine Fond zdravstvenog osiguranja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine dostavio je izjašnjenje/ informacije broj: 015-180/1-987/16 od 04. aprila 2016. godine.

Iz navedenog izjašnjenja proizilazi da je Pravilnikom o načinu i ostvarivanju prava na ortopedska i druga pomagala osiguranika Fond zdravstvenog osiguranja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine³ propisano da posebna ortopedska pomagala koja nisu obuhvaćena Pravilnikom o načinu i ostvarivanju prava na ortopedska i druga pomagala se izdaju u skladu sa članom 13. navedenog Pravilnika. Prilikom izrade Pravilnika o načinu i ostvarivanju prava na ortopedska i druga pomagala osiguranika Fonda zdravstvenog osiguranja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, inzulinske pumpe se ne nalaze na listi pomagala navedenog Pravilnika. Pomagalo se izdaje u skladu sa članom 13 istog Pravilnika, a na osnovu nalaza i naloga za nabavku pomagala nadležnog ljekara. Indikacije za inzulinsku pumpu kod djece dijabetičara određuje pedijatar endokrinolog po usaglašenim kriterijumima medicinske struke, što znači da svaki dijabetičar nije kandidat za inzulinsku pumpu.

² “ Službeni glasnik Republike Srpske “ broj: 102/11, 117/11,128/11 i 101/12

³ “ Službeni Glasnik Bosne i Hercegovine “, broj:4/16

Kantonalni zavodi zdravstvenog osiguranja

1. Zavod zdravstvenog osiguranja Hercegovačko – neretvanske županije/kantona

Dana 30. marta 2016. godine Zavod zdravstvenog osiguranja Hercegovačko – neretvanskog kantona dostavio je Ombudsmenima za ljudska prava Bosne i Hercegovine odgovor na upit broj: 04-39-14-8-3-03157-1/2016 od 25. marta 2016. godine. Iz dostavljenog odgovora proizilazi da se u Hercegovačko - neretvanskom kantonu na listi ortopedskih i drugih pomagala koja se mogu propisivati u okviru obaveznog zdravstvenog osiguranja osiguranim osobama Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko - neretvanskog kantona Mostar, nalazi inzulinska pumpa za osigurane osobe do 26 godina starosti, oboljele od dijabetesa tipa I i to u slučajevima: noćne hipoglikemije, ponavljane ketoacidoze, slabe kontrole bolesti, rane pojave kasnih komplikacija i udružene pojave drugih hroničnih bolesti. Pravo na pomagalo se ostvaruje na osnovu Nalaza, ocjene i mišljenja ovlaštenog ljekara specijaliste za propisivanje predmetnog pomagala. Nakon lične nabave i izvršenog plaćanja troškova podnosi se zahtjev za refundaciju. U troškovima nabave ovog pomagala, Zavod učestvuje iznosom od 4000,00 KM.

2. Zavod zdravstvenog osiguranja Županije Posavske

Zavod zdravstvenog osiguranja Županije Posavske dostavio je dana 28. marta 2016. godine izjašnjenje broj: 2.2.-49-373-1/16 od 24. marta 2016. godine, kojim obavještavaju da je u Posavskoj Županiji ostvarivanje prava na pomagala za dijabetičare regulisano članom 3. Odluke o obimu prava na korištenje ortopedskih pomagala koja se finansiraju ili sufinansiraju iz sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Županije Posavske. Članom 9. stav 2. navedene Odluke propisano je da Zavod zdravstvenog osiguranja Županije Posavske sufinansira 100% po potrebi inzulinsku pumpu za djecu.

3. Zavod za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije

Dana 01. aprila 2016. godine Zavod za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije, Služba za provedbu sustava zdravstvenog osiguranja, dostavio je Ombudsmenima za ljudska prava izjašnjenje broj: 01-37-12-835/16 od 31. marta 2016. godine. U navedenom odgovoru ističu da Zavod za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije do sada nije imao zahtjeva povodom nabavke inzulinskih pumpi za djecu dijabetičare. Zavod za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije nije uredio posebnim podzakonskim aktom pitanje inzulinskih pumpi za djecu, ali je ostavljena mogućnost pružanja jednokratne pomoći u slučaju traženja iste.

4. Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo

Dana 04. aprila 2016. godine Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo dostavio je Ombudsmenima za ljudska prava Bosne i Hercegovine izjašnjenje broj: 02-6366/16 od 29. marta 2016. godine. Iz navedenog proizilazi, da članom 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine⁴, osiguranici, pored prava na zdravstvenu zaštitu ostvaruju i pravo na korištenje ortopedskih i drugih pomagala. Vrste medicinskih sredstava te uslovi, postupak, obim i

⁴ “ Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine “, broj: 30/97, 7/02, 70/08 i 48/11

rokovi u kojima osiguranici Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo imaju pravo korištenja istih, detaljnije su normirani Uredbom o obimu, uslovima i načinu ostvarivanja prava osiguranih osoba na korištenja ortopedskih i drugih medicinskih sredstava, endoproteza, stomatološko - protetskih nadomjestaka.⁵ Citirana Uredba u svojoj jedinstvenoj listi u članu 23. stav 1. tačka 52. predviđa trajno pravo korištenja medicinskog sredstva „inzulinska pumpa“ sa pripadajućim potrošnim materijalom za osigurane osobe – djeci do 18. godina, inzuloovisnike.

U skladu sa navedenom odredbom, Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo, na prijedlog Tima za inzulinske pumpe pedijatrijske klinike, nakon ispitivanja medicinskih indikacija, ovoj kategoriji osiguranih osoba osigurava pravo na korištenje inzulinskih pumpi.

5. Zavod zdravstvenog osiguranja Bosansko-podrinjskog kantona

Dana 11. aprila 2016. godine Zavod zdravstvenog osiguranja Bosansko - podrinjskog kantona dostavio je Ombudsmenima za ljudska prava Bosne i Hercegovine izjašnjenje broj: 14-1-1151/16 od 07. aprila 2016. godine. Iz navedenog proizilazi, da je uvidom u službene evidencije utvrđeno da u Zavodu zdravstvenog osiguranja Bosansko-podrinjskog kantona nije bilo zahtjeva za inzulinskom pumpom, osim za potrošnim materijalom što je osigurano od strane Zavoda.

6. Zavod zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona

Dana 07. aprila 2016. godine Zavod zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona dostavio je Ombudsmenima za ljudska prava Bosne i Hercegovine izjašnjenje broj: 01-3738-126/16 od 30. marta 2016. godine. Vlada Tuzlanskog kantona je dana 10. novembra 2015. godine donijela Odluku o Jedinstvenoj listi ortopedskih i drugih pomagala⁶ kojom je utvrđena Jedinstvena lista ortopedskih i drugih pomagala, indikacije za sticanje prava na pomagala i endoproteze, rokovi korištenja i učešće Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona u ostvarivanju prava osiguranih osoba na pomagala i endoproteze. U odjeljku XI Jedinstvene liste ortopedskih i drugih pomagala utvrđena su pomagala za osigurane osobe oboljele od šećerne bolesti koja koriste inzulinsku pumpu i to: Infuzioni set za inzulinske pumpe, Rezervoar za inzulinske pumpe i Baterije za inzulinske pumpe.

7. Zavod za zdravstveno osiguranje Srednjobosanskog kantona

Dana 12. aprila 2016. godine Zavod za zdravstveno osiguranje Srednjobosanskog kantona dostavio je izjašnjenje broj: 01-3-272/16 od 29. marta 2016. godine u kojem je navedeno da Pravilnikom o pravu osiguranih osoba na korištenje ortopedskih pomagala i drugih pomagala nije sadržana inzulinska pumpa kao medicinsko sredstvo.⁷ U skladu sa navedenim, Zavod za zdravstveno osiguranje Srednjobosanskog kantona djeci dijabetičarima ne osigurava besplatne inzulinske pumpe.

⁵ “Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 38/07, 29/08 i 40/14

⁶ “Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 15/15

⁷ “Službene novine Srednjobosanskog kantona“, broj: 4/08, 8/08, 6/09, 3/11, 4/11, 8/11, 6/14 i 8/14

8. *Zavod za zdravstveno osiguranje Županije Zapadnohercegovačke*

Dana 12. aprila 2016. godine Zavod za zdravstveno osiguranje Županije Zapadnohercegovačke dostavio je izjašnjenje broj: 01-37-157/16 od 07. aprila 2016. godine. Iz zavoda za zdravstveno osiguranje Županije Zapadnohercegovačke ističu da kada je riječ o dostupnosti inzulinskih pumpi za djecu dijabetičare da je Zavod za zdravstveno osiguranje Županije Zapadnohercegovačke sudjelovao u pilot projektu, te su tokom provedbe projekta nabavili nekoliko pumpi za djecu osiguranike, ali i troškove koji isti iziskuju. Nakon pola godine finansiranja pilot projekta, ustanovili su da Zavod za zdravstveno osiguranje Županije Zapadnohercegovačke zbog trenutne finansijske situacije nije u mogućnosti svojim osiguranicima osigurati inzulinske pumpe sa setovima za iste. Dalje ističu da je Županija Zapadnohercegovačka posebno diskriminirana; nametnuta centralizacija ubiranja poreskih prihoda u Federaciji Bosni i Hercegovini, a zatim nepravedna (selektivna) distribucija finansijskih sredstava posebno pogađa Županiju Zapadnohercegovačku. To se osjeća u svim područjima odgovornosti Županije Zapadnohercegovačke, pa tako i u zdravstvu, a to itekako utiče, po načelu spojenih posuda, na mogućnosti Zavoda za zdravstveno osiguranje Županije Zapadnohercegovačke u osiguranju sredstava za prava osiguranika. Osnovni preduslov za poboljšanje stanja generalno u zdravstvu i usklađivanje prava osiguranika po županijama u Federaciji Bosne i Hercegovine je eliminacija diskriminacije u raspodjeli prihoda između županija, te potpuno funkcionisanje Federalnog fonda solidarnosti koje podrazumijeva poštovanje pozitivnih propisa o prikupljanju sredstava za finansiranje istog. Na taj način bi i Zavod za zdravstveno osiguranje Županije Zapadnohercegovačke bio u mogućnosti uvesti inzulinske pumpe inzulinskim pacijentima – djecu dijabetičare ali i ostala prava koja imaju osiguranici u drugim kantonima. Pravo na trakice za mjerenje šećera u krvi inzulinskim pacijentima – djeci dijabetičarima, odnosno osobama do 18 godina života osigurava Zavod za zdravstveno osiguranje i reosiguranje Federacije Bosne i Hercegovine za područje cijele Federacije, u skladu sa odlukom Upravnog odbora istog Zavoda. Stoga bi djeca, odnosno osiguranici do 18 godina na cijelom prostoru Federacije Bosne i Hercegovine trebali imati pravo na istu količinu trakica za mjerenje šećera u krvi. Uz ispunjavanje naprijed navedenih preduslova, Zavod za zdravstveno osiguranje Županije Zapadnohercegovačke podržava usklađivanje prava pacijenata na području Federacije Bosne i Hercegovine, te tako i inicijativu da se inzulinskim pacijentima – djeci dijabetičarima osigura pravo na inzulinske pumpe.

9. *Zavod zdravstvenog osiguranja Zeničko - dobojskog kantona*

Dana 15. aprila 2016. godine Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine zaprimili su informaciju od Zavoda zdravstvenog osiguranja Zeničko - dobojskog kantona da na području Zeničko – dobojskog kantona nemaju nijedno dijete koje koristi inzulinsku pumpu za aplikaciju inzulina, tako da trenutno Zavod zdravstvenog osiguranja Zeničko – dobojskog kantona ne financira nabavku i održavanje inzulinskih pumpi.

10. *Zavod zdravstvenog osiguranja Unsko - saskog kantona*

Zavod zdravstvenog osiguranja Unsko - saskog kantona dostavio je Ombudsmenima za ljudska prava Bosne i Hercegovine dana 25. aprila 2016. godine tražene informacije pod brojem: 04/2-49-3328/15 od 18. aprila 2016. godine. Iz navedenog proizilazi, da u skladu odredaba člana 3.,

poglavlje IX. Odluke o obimu prava na korištenje ortopedskih i drugih pomagala, zubnoprotske pomoći i zubnoprotskih nadomjestaka koji se osiguravaju u Zavodu zdravstvenog osiguranja Unsko - sanskog kantona⁸ te članom 26. stav 1 Privremenog uputstva o načinu i postupku za odobravanje i izdavanje ortopedskih i drugih pomagala, zubnoprotske pomoći i zubnoprotskih nadomjestaka koji se osiguravaju u Zavodu zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona, Zavod zdravstvenog osiguranja Unsko sanskog kantona osigurava i odobrava putem komisije za izdavanje godišnje količine ortopedskih pomagala Zavoda, a na teret sredstava Zavoda, inzulinske igle i inzulinske PEN-ove za djecu dijabetičare. Kako je to regulisano Odlukom o obimu prava na korištenje ortopedskih i drugih pomagala, za djecu dijabetičare Zavod zdravstvenog osiguranja Unsko - sanskog kantona odobrava maksimalnu količinu inzulinskih iglica u iznosu od 720 iglica na nivou godine i jedan inzulinski PEN za rok korištenja od 12 mjeseci. Trakice za mjerenje šećera u krvi kod djece, se osiguravaju u posebnoj proceduri u skladu sa Odlukom o izmjenama i dopunama odluke o utvrđivanju prioriternih vertikalnih programa zdravstvene zaštite od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine i prioriternih najsloženijih oblika zdravstvene zaštite iz određenih specijalističkih djelatnosti koji će se pružati osiguranim osobama na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 97a od 31. decembra 2007. godine) u Federalnom fondu solidarnosti. Inzulinska pumpa je obuhvaćena osnovnim paketom zdravstvenih prava u Federaciji Bosne i Hercegovine, međutim, da bi se u potpunosti implementirao osnovni paket zdravstvenih prava u Federaciji Bosne i Hercegovine, potrebno je, a kako je to definirano članom XV. Odluke o utvrđivanju osnovnog paketa zdravstvenih prava, jednakomjerno finansiranje nedostajućeg dijela finansijskih sredstava po kantonima, na načelima uzajamnosti i solidarnosti, kroz Federalni fond solidarnosti, a na osnovu odluke koju donosi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na prijedlog federalnog ministra. Obzirom da neophodna sredstva nisu osigurana po kantonima kroz Fond solidarnosti Federacije Bosne i Hercegovine, inzulinska pumpa nije obuhvaćena Odlukom o obimu prava na korištenje ortopedskih i drugih pomagala, zubnoprotske pomoći i zubnoprotskih nadomjestaka koji se osiguravaju u Zavodu zdravstvenog osiguranja Unsko - sanskog kantona te samim tim Zavod ne snosi troškove za nabavku iste.

III. Relevantno zakonodavstvo

UN Konvencija o pravima djeteta

Pravo na najviši standard zdravstvene zaštite uređeno je članom 24. Konvencije UN o pravima djeteta, kao osnovnih i univerzalnih međunarodnih dokumenata u oblasti zaštite prava djeteta. Članom 24. Konvencije UN o pravima djeteta propisana je obaveza država stranaka da priznaju djetetu pravo na uživanje najviše mogućeg nivoa zdravlja i na olakšice u pogledu ozdravljenja i oporavka.

IV. Mišljenje Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Inzulinska pumpa je medicinsko pomagalo, mali baterijski uređaj, koji omogućava neprestano snabdijevanje organizma inzulinom u potrebnim dozama tokom 24 sata. S obzirom na navedeno, Ombudsmeni za ljudska prava svjesni su važnosti opskrbe pacijenata inzulinskom pumpom, posebno djece.

⁸ "Službeni glasnik Unsko - sanskog kantona", broj: 08/10

Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine smatraju da svako dijete u Bosni i Hercegovini treba imati jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti u ostvarivanju zdravstvene zaštite, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi. Jednak pristup i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguranje jednakih uslova i prilika za svu djecu, a za što je jedan od preduslova dobra saradnja i koordinacija svih mjerodavnih organa. Postoji niz prepreka za ostvarivanje prava na pristup zdravstvenoj zaštiti i često se od djece zahtijeva da ispune različite administrativne procedure, kao što su donošenje potvrda o pohađanju škole, o zdravstvenom osiguranju roditelja i sl. Ove su procedure u suprotnosti s odredbama Konvencije, kojom se uređuje pitanje zdravstvene zaštite, a ta zaštita mora biti osigurana svakom djetetu do 18 godina starosti. U posljednjem periodu došlo je do porasta broja djece oboljele od dijabetesa. Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine smatraju da djeci dijabetičarima trebaju biti osigurana sva potrebna sredstva kao i jednakost bez obzira u kojem entitetu / kantonu žive. Na osnovu dostavljenih izjašnjenja, vidljivo je da postoje razlike u dostupnosti medicinskih pomagala. Unatoč činjenici da pojedini kantoni nisu imali pacijenata odnosno djece dijabetičara kojima je bila potrebna inzulinska pumpa, Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine smatraju da je potrebno preventivno djelovanje i podzakonsko uređenje pitanja osiguranja inzulinskih pumpi.

Na osnovu navedenog, Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine cijene da je nastupila povreda prava djece dijabetičara u Bosni i Hercegovine na zdravstvenu zaštitu, odnosno pravo na inzulinsku pumpu, a imajući u vidu sve naprijed navedeno, a u svrhu otklanjanja uočenih povreda ljudskih prava zaštićenih Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima koje čine sastavni dio Ustava, na osnovu člana 32. Zakona o ombudsmenu Bosne i Hercegovine, donose sljedeće:

P r e p o r u k e

Zavodu zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine i Zavodu zdravstvenog osiguranja Hercegovačko neretvanskog kantona

da poduzmu mjere u cilju osiguranja kompletnih zdravstvenih usluga i svih potrebnih aparata za svu djecu dijabetičare u Federaciji Bosni i Hercegovini, bez obzira na njihovo osiguranje;

Fondu zdravstvenog osiguranja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

da se u Pravilnik o načinu i ostvarivanju prava na ortopedska i druga pomagala osiguranika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine uvrsti inzulinska pumpa kao obavezno i besplatno medicinsko pomagalo dostupno djeci na području Brčko Distrikta

Zavodu zdravstvenog osiguranja Srednjobosanskog kantona

da u Pravilnik o pravu osiguranih osoba na korištenje ortopedskih pomagala i drugih pomagala uvrste inzulinsku pumpu;

Zavodu za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije, Zavodu zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona, Zavodu za zdravstveno osiguranje Bosansko-podrinjskog kantona, Zavodu zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona i Zavodu za zdravstveno osiguranje Županije Zapadnohercegovačke

Da podzakonskim aktom urede pitanje inzulinskih pumpi kao medicinsko pomagalo u skladu sa članom 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine.

Ombudsmene za ljudska prava Bosne i Hercegovine potrebno je izvijestiti o učinku Preporuka Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine u roku od 3 mjeseca od dana prijema Preporuka.

Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine:

mr.sci. Jasminka Džumhur, s.r.

Nives Jukić, s.r.

dr. Ljubinko Mitrović, s.r.